

РЕЛЬЄФ І КЛІМАТ

Матеріали
II Міжнародної конференції
(26-28 вересня 2018)

КАФЕДРА ФІЗИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ, ГЕОМОРФОЛОГІЇ ТА ПАЛЕОГЕОГРАФІЇ
ЧЕРНІВЕЦЬКОГО НАЦІОНАЛДЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

УПРАВЛІННЯ МОЛОДІ ТА СПОРТУ
ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК «ЧЕРЕМОСЬКИЙ»

ЄВРОПЕЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ СТУДЕНТІВ-ГЕОГРАФІВ
(ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ ВІДДІЛ)

РЕЛЬЄФ І КЛІМАТ

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної конференції
(26-28 вересня 2018)

Чернівці
«Технодрук»
2018

УДК 551.558.2 (08)
Р369

Редакційна колегія : проф. Рідуш Б.Т. (голова), проф. Круль В.П., проф. Міндреску М., проф. Герасименко Н.П., проф. Бортник С.Ю., проф. Черваньов І.Г., проф. Цибульська М., доц. Киналь О.В.

Рельєф і клімат : Матеріали II Міжнар. конф.
Р369 (26 - 28 верес. 2018 р.). – Чернівці : Технодрук, 2018. – 140 с.

Збірник матеріалів наукової конференції присвячений актуальним питанням дослідження взаємодії рельєфу та клімату та їхнього впливу на природокористування. Презентовані результати міждисциплінарних палеогеографічних, кліматологічних, геоморфологічних, прикладних природничих досліджень науковців з України, Польщі, Румунії та Туреччини. Також відображаються здобутки молодих вчених у вивченні рельєфу і клімату та прояву їхнього взаємовпливу на тлі людської життєдіяльності.

У путівнику описаний маршрут наукової географічної екскурсії Буковинськими Карпатами та передгір'ям. Розглядаються природні об'єкти масиву Чорний Діл та навколишнього середньогір'я. Наголошується на унікальних та маловивчених геологічних, палеогеографічних, геоморфологічних, кліматичних і ландшафтних рисах терену в межах національного природного парку Черемоський.

Для фахівців у галузі географічних і суміжних наук. Може бути використаний як методичний посібник для навчальних польових практик.

УДК 551.558.2 (08)

©Наукове редагування. Рідуш Б.Т., Круль В.П., 2018
©Комп'ютерна верстка. Кирилюк С.М., 2018
©Дизайн обкладинки. Кирилюк С.М., 2018
©Видавництво «Технодрук», 2018

ЗМІСТ

**РЕЛЬЄФ І КЛІМАТ – ДИНАМІЧНІ КОМПОНЕНТИ ЛАНДШАФТУ
І ЧИННИКИ ЙОГО ГЕНЕЗИ**

CEBULSKA M. DIFFERENTIATION IN PERIODS WITH PRECIPITATION DEFICIT IN POLISH EASTERN CARPATHIANS, (1984-2015)	7
MINDRESCU M. ADVANCING PLEISTOCENE AND HOLOCENE CLIMATE CHANGE RESEARCH IN THE CARPATHIAN-BLACK SEA REGION	8
БОРТНИК С.Ю., ПОГОРІЛЬЧУК Н.М., КОВТОНЮК О.В., ЛАВРУК Т.М. КЛІМАТ ЯК ОДИН ІЗ ЧИННИКІВ ФОРМУВАННЯ МІКРОРЕЛЬЄФУ СТОЛОВИХ ГІР (ПОЛЬЩА)	9
ГАЛАГАН О.О., КОРОГОДА Н.П., КОВТОНЮК О.В. ВПЛИВ РЕЛЬЄФУ ТА КЛІМАТУ НА ФОРМУВАННЯ ЛАНДШАФТНИХ КОМПЛЕКСІВ ВЕРХІВ'ІВ ЧОРНОЇ ТИСИ	11
КИРИЛЮК С.М., КИРИЛЮК О.В. ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ МАРСІАНСЬКОГО ВУЛКАНА ASCRAEUS MONS	12
КИНАЛЬ О.В. ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОВПЛИВУ РЕЛЬЄФУ ТА КЛІМАТУ В УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТАХ	14
КИНАЛЬ О., ХОЛЯВЧУК Д. КЛІМАТИ ГІРСЬКИХ ДОЛИН УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ	16
КОЛТУН О. КЛІМАТИЧНІ ТА АСТРОНОМІЧНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ЗСУВІВ У ХМЕЛЬНИЦЬКОМУ: КОРЕЛЯЦІЙНИЙ АНАЛІЗ	18
КОМЛЄВ О.О. ВАЖЛИВИЙ НАПРЯМОК БЕЛІГЕРАТИВНОЇ ГЕОМОРФОЛОГІЇ	19
КОРНУС А. О. СУЧАСНІ ТЕРМІЧНІ ПОКАЗНИКИ МЕЗОКЛІМАТУ ПІВНІЧНО-СХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ	21
ОЛІЙНИК Р.В., ШЕВЧЕНКО О.Г. ТЕМПЕРАТУРНІ СПАЛАХИ В СУЧАСНОМУ КЛІМАТІ МІСТА ЧЕРНІВЦІ	22
ОШУРОК Д.О. ОЦІНКА ТОЧНОСТІ МОДЕЛЮВАННЯ ХАРАКТЕРИСТИК ВІТРУ У РІЗНИХ ЛАНДШАФТНИХ ЗОНАХ УКРАЇНИ	24
ПРОСКУРНЯК М.М. РЕЛЬЄФ ЯК ЧИННИК ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ РАДІАЦІЙНОГО ЗАБРУДНЕННЯ КАРСТОВИХ ЛАНДШАФТІВ	25
РОМАНІВ А.С., РОМАНІВ О.Я. ОЦІНЮВАННЯ КЛІМАТУ НПП "СИНЕВИР" ЗА МОДЕЛЛЮ ТУРИСТИЧНОГО ІНДЕКСУ КЛІМАТИЧНОГО КОМФОРТУ	26
ТИХАНОВИЧ Є., БІЛАНЮК В., ІВАНОВ Є., МАТВІЙ В. ЛАВИННИЙ РЕЖИМ ЛАНДШАФТІВ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ	28
ФЕДОНЮК М.А., ФЕДОНЮК В.В., КОСТІВ О.Т. РЕЖИМ ОПАДІВ У ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ У КОНТЕКСТІ ЙОГО ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК КРЕЙДЯНОГО КАРСТУ	30
ХОЛЯВЧУК Д.І. ВІДОБРАЖЕННЯ РЕЛЬЄФУ КАРПАТ У РЕГІОНАЛЬНИХ КЛІМАТИЧНИХ МОДЕЛЯХ	31
ЧЕРВАНЬОВ І.Г. СИНЕРГІЗМ У ГЕОМОРФОСИСТЕМАХ: ВІДОБРАЖЕННЯ ЗВ'ЯЗКІВ РЕЛЬЄФУ І КЛІМАТУ ЧЕРЕЗ ГІДРОЛОГО-ГЕОМОРФОЛОГІЧНИЙ ПРОЦЕС	33
ЮЩЕНКО Ю.С., КОСТЕНЮК Л.В. ГЕОМОРФОЛОГО-РУСЛОЗНАВЧА СТРУКТУРА СУЧАСНОЇ РІЧКОВО-ДОЛИННОЇ СИСТЕМИ ВЕРХНЬОГО ПРУТУ	34
ПАЛЕОРЕЛЬЄФ І ПАЛЕОКЛІМАТ	
ROHOZIN YE. P. MULTI-PROXY STUDY OF LATE HOLOCENE ENVIRONMENTAL CHANGES RECORDED IN THE UPPER SEDIMENTS OF LAKE SHOKRAK	36

БОГУЦЬКИЙ А., ЯЦИШИН А., ДМИТРУК Р., ТОМЕНЮК О. ПЕРИГЛЯЦІАЛЬНИЙ АЛЮВІЙ У ДОЛИНИ ДНІСТРА	37
БОГУЦЬКИЙ А., ТОМЕНЮК О. РИТМІЧНО-ШАРУВАТІ ВІДКЛАДИ СХИЛІВ ЯК ПАЛЕОГЕОГРАФІЧНИЙ ФЕНОМЕН	38
ГЕРАСИМЕНКО Н.П., ЮРЧЕНКО Т.І. ПРИРОДНА Й АНТРОПОГЕННА ТРАНСФОРМАЦІЯ РОСЛИННОСТІ ТА ҐРУНТОВОГО ПОКРИВУ НА ТРИПІЛЬСЬКОМУ ПОСЕЛЕННІ ОЖЕВЕ-ОСТРІВ (СЕРЕДНЄ ПРИДНІСТЕР'Я)	39
ДУБІС Л., ЛОГІН С., СОЛЬСЬКІ М. ДЮНИ ЯК ОБ'ЄКТИ (РЕПЕРИ) ПАЛЕОКЛІМАТИЧНИХ РЕКОНСТРУКЦІЙ (НА ПРИКЛАДІ ПРОЕКТОВАНОГО ННП «НОБЕЛЬСЬКИЙ»)	41
КАНСЬКИЙ В.С., КАНСЬКА В.В. ЛІТОГЕОГЛІФИ	43
МАТВІЙШИНА Ж.М., КУШНІР А.С. ВИВЧЕННЯ ГОЛОЦЕНОВИХ ТА ВЕРХНЬОПЛЕЙСТОЦЕНОВИХ ВІДКЛАДІВ ДЛЯ ВІДТВОРЕННЯ КЛІМАТИЧНИХ ОБСТАНОВОК МИНУЛОГО (НА ПРИКЛАДІ АРХЕОЛОГІЧНОЇ ПАМ'ЯТКИ БІЛЯ СМТ. ПИШАКИ)	44
МАТВІЙШИНА Ж.М., ПАРХОМЕНКО О.Г. ПАЛЕОПЕДОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ АРХЕОЛОГІЧНИХ ПАМ'ЯТОК НА ТЕРИТОРІЇ БАРСЬКОГО ТА МУРОВАНО-КУРИЛІВЕЦЬКОГО РАЙОНІВ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	46
РІДУШ Б. Т., ПОП'ЮК Я. А. СЛІДИ ГЛЯЦІАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ В РЕЛЬЄФІ СЕРЕДНЬОГІР'Я БУКОВИНСЬКИХ КАРПАТ	48
ЯЦИШИН А., БОГУЦЬКИЙ А., БОМБЕЛЬ М., ОЛЬШЕВСЬКА-НЕЙБЕРТ Д. ПАЛЕОГЕОГРАФІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ РУСЛОВОГО АЛЮВІЮ НАДКАНЬЙОННОЇ ТЕРАСИ ДНІСТРА В РОЗРІЗІ ГОРОШІОВА (ПРИДНІСТЕРСЬКЕ ПОДІЛЛЯ)	49
ВПЛИВ РЕЛЬЄФУ І КЛІМАТУ НА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ	
BULENT ACMA CLIMATE CHANGE AND TOURISM: SOUTHEASTERN ANATOLIA REGION AND SOUTHEASTERN ANATOLIA PROJECT (GAP) IN TURKEY AS A CASE STUDY	51
БЕРЕЗКА І.С., МЕЛЬНИК А.А. ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ МІКРОФОРМ РЕЛЬЄФУ В БАСЕЙНІ ВЕРХНЬОГО СІРЕТУ	51
ВАЛЬЧУК-ОРКУША О.М. МІКРОРЕЛЬЄФ ТА НЕСПРИЯТЛИВІ ПРОЦЕСИ В ДОРОЖНІХ ЛАНДШАФТАХ	53
ВАСИЛЮК О.В. ПРОЕКТОВАНА ТЕРИТОРІЯ СМАРАГДОВОЇ МЕРЕЖІ «ДІВІЧКИ»	55
ВОЛОЩУК М. Д. ДЕГРАДАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ – РЕГІОНАЛЬНА ГЛОБАЛЬНА ЕКОЛОГІЧНА ЗАГРОЗА	56
ВОРОВКА В.П. КЛІМАТИЧНІ ЗМІНИ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ ТА ЇХ НАСЛІДКИ ДЛЯ ПРИМОРСЬКОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ (НА ПРИКЛАДІ М. МЕЛІТОПОЛЬ)	58
ГИЩУК Р., КРУЛЬ Г. ДЕМОГРАФІЧНА ОЦІНКА ЛАНДШАФТІВ ВЕРХНЬОГО ПРУТА ДЛЯ ПОТРЕБ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	59
ГІЛЕЦЬКИЙ Й. Р., ЛОТОЦЬКА М.П., ТИМОФІЙЧУК Н. М. РЕЛЬЄФ ТА ГОСПОДАРСЬКА ОСВОЄНІСТЬ ГІР ЯЛОВИЧОРИ	61
ГУЦУЛЯК В.М., ГРИЦКУ В.С., ГІЛЕЦЬКИЙ Й.Р. ДО ПИТАННЯ АНАЛІЗУ ПРИРОДНИХ КОМПЛЕКСІВ РЕГІОНУ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ ДЛЯ ЦІЛЕЙ РОЗВИТКУ ТРАНСКОРДОННОГО НАУКОВОГО ТУРИЗМУ (УКРАЇНА – РУМУНІЯ) ..	62
ДЕНИСИК Г.І., РЯБОКОНЬ О.В. МІКРОРЕЛЬЄФ ПОДІЛЛЯ	64
ДОБРОВОЛЬСЬКА С., ГРИГОР'ЄВА Г. ВПЛИВ МОРФОМЕТРИЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК РЕЛЬЄФУ НА РОЗМІЩЕННЯ ПОСЕЛЕНЬ У ДНІСТЕРСЬКОМУ КАНЬЙОНІ (НА ПРИКЛАДІ АБСОЛЮТНОЇ ВИСОТИ МІСЦЕВОСТІ)	65
ДУТЧАК С.В., ДУТЧАК М.В. ВПЛИВ ДНІСТРОВСЬКОГО ВОДОСХОВИЩА НА МІКРОКЛІМАТ ПРИЛЯГАЮЧИХ ТЕРИТОРІЙ	67

ДУТЧАК С.В., ДУТЧАК М.В. КЛІМАТИЧНІ УМОВИ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СЕРЕДНЬОГО ПРИДНІСТЕР'Я	68
КОМЛЄВ О. О., ЖИЛКІН С. В. «ДРЕВНІ ПОХОВАНІ ДОЛИНИ» ЯК «РЕСУРС»	70
КРУКІВСЬКА А.В., КОВАЛЬЧУК І.П., АГАРКОВА М., КРУКІВСЬКИЙ В. ОСОБЛИВОСТІ ТЕРМІЧНОГО РЕЖИМУ ҐРУНТІВ МАЛОІНТЕНСИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ЗМІН КЛІМАТУ	71
КРУЛЬ В., КОЧАН В. ОСОБЛИВОСТІ ЗОСЕРЕДЖЕННЯ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ ЗАЛЕЖНО ВІД РЕЛЬЄФУ У ВЕРХНЬОМУ СТОЧИЩІ ПРУТА	73
МАКСИМЕНКО Н. В., КОЦЮБИНСЬКА В. С., ВОЛКОВА Л. Є. ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА ЗДАТНОСТІ АТМОСФЕРИ М. ХАРКІВ ТА М. КАМ'ЯНСЬКЕ ДО САМООЧИЩЕННЯ	74
МИКИТЧИН О.І. ГЕОІНФОРМАЦІЙНЕ МОДЕЛЮВАННЯ РЕЛЬЄФУ БАСЕЙНОВОЇ ГЕОСИСТЕМИ Р.БЕРЕЖНИЦЯ ДЛЯ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ...	76
НЕКОС А. Н., МИРОНЕНКО М. О. АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ЯКОСТІ ОБ'ЄКТІВ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ	77
НЕТРОБЧУК І. М. ОЦІНКА КЛІМАТИЧНИХ РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ШАЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ	79
ОЛІШЕВСЬКА Ю.А. РЕЛЬЄФ ЯК РЕСУРС РЕКРЕАЦІЙНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ	81
ПИТУЛЯК М.Р., ПИТУЛЯК М.В. ВПЛИВ АГРОКЛІМАТИЧНИХ РЕСУРСІВ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ	82
ПРИСАКАР В., ХОДАН Г. РОЛЬ РЕЛЬЄФУ У ФОРМУВАННІ І ФУНКЦІОНУВАННІ ЛАНДШАФТНО-ГЕОХІМІЧНИХ СИСТЕМ	84
СИТНИК О.І. УМОВИ ЗВОЛОЖЕННЯ ТА ПОСУШЛИВІ ЯВИЩА НА ТЕРИТОРІЇ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ В РЕАЛІЯХ 2016-2017 СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО РОКУ	85
ДОСЛІДЖЕННЯ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ У ВИВЧЕННІ РЕЛЬЄФУ І КЛІМАТУ	
БОНЧКОВСЬКИЙ О.С. ПАЛЕОКЛІМАТИЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ МЕРЗЛОТНИХ СТРУКТУР У ПЛЕЙСТОЦЕНІ НА ТЕРИТОРІЇ ВОЛИНСЬКОЇ ВИСОЧИНИ	88
ГАВРИШОК Б. Б. ОСОБЛИВОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В ПОДІЛЬСЬКИХ ТОВТРАХ	89
ГОДЗІНСЬКА І.Л. ОСОБЛИВОСТІ ГЕОМОРФОЛОГІЧНОЇ БУДОВИ ТЕРИТОРІЇ НА ВИТОКАХ Р. МІХИДРИ	91
ДЕМЕНТЄЄВА Я.Ю. ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ	93
ДОБИНДА І.П. ВПЛИВ РЕЛЬЄФУ НА ПЕРВІСНЕ ПОСЕЛЕНСЬКЕ ОСВОЄННЯ ВОЛИНСЬКОЇ ВИСОЧИНИ	94
ДЯЧУК А. ОСОБЛИВОСТІ ПОШИРЕННЯ ОСНОВНИХ КАТЕГОРІЙ ЗЕМЕЛЬ ЗАЛЕЖНО ВІД РЕЛЬЄФУ У МЕЖАХ ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНИХ РАЙОНІВ НА ТЕРИТОРІЇ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	96
КОСТЮК У., РІДУШ Б. ПОШИРЕННЯ ФАЦІЇ ЖОВНОВОГО ГІПСУ В БУКОВИНСЬКОМУ ПРИДНІСТЕР'І	97
ЛІСОВА Н.О. ВПЛИВ ПАЛЕОКЛІМАТУ НА ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РОСЛИННОГО ПОКРИВУ ВОЛИНО-ПОДІЛЛЯ	99
ЛІТВА С. ЕКСТРЕМАЛЬНІ АТМОСФЕРНІ ЯВИЩА НА БУКОВИНІ ВПРОДОВЖ ХІХ-ХХІ СТ.	100

МАРЧУК Л. В. ФОРМУВАННЯ ПАЛЕОДОЛИНИ ДНІСТРА У МЕЖАХ ТОВТРОВОГО ПАСМА У ПЛОЦЕН – РАННЬОПЛЕЙСТОЦЕНОВИХ ЧАС	102
МЕЛЬНИЧУК К., ХОДАН Г. РЕАЛІЗАЦІЯ КРАСЗНАВЧОЇ СКЛАДОВОЇ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ФІЗИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ	104
МЕЛЬНИЧУК Л., ЧЕРНЕГА П. ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОКАЗНИКІВ ТЕПЛОВОГО БАЛАНСУ ФІЗИКО- ГЕОГРАФІЧНИХ ОБЛАСТЕЙ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ	105
ТОМНЮК О.П. ГЕОМОРФОЛОГІЧНА БУДОВА НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ЧЕРЕМОСЬКИЙ»	106
ПУТІВНИК ПОЛЬОВОЇ ЕКСКУРСІЇ <i>II міжнародної конференції «Рельєф і клімат»</i>	109

Кількість опадів на перспективу буде збільшуватись, а їх перерозподіл за сезонами року буде на користь зимового сезону з суттєвим зниженням у літній період. Аномально теплі зими з великою кількістю опадів та відносно високими температурами свідчать про значний вплив помірному типу, що зумовлюється мінливістю у просторі та часі атмосферної циркуляції. Підтвердженням цього можуть служити численні спостереження за ходом зміни швидкості та напрямку вітру.

У Мелітополі поступово підвищується кількість атмосферних опадів на фоні зростання екстремальності їх випадіння за роками. Наявний тренд дає право прогнозувати кількість атмосферних опадів до 2050 року на рівні 550-560 мм, що перевищує багаторічну кліматичну норму (460 мм) на 100 мм. Однак опади будуть випадати переважно у холодний період року. Натомість у літній період ксерофітизація буде зростати не стільки від підвищення температури, як від зниження кількості літніх опадів.

Кардинальні зміни відбуваються у вітроциркуляційних процесах. Починаючи з початку ХХІ століття зростає західна і північна складові з одночасним зменшенням долі традиційних східної та північно-східної. Саме у зв'язку зі зміною циркуляційних процесів у бік західної складової пов'язане зростання кількості атмосферних опадів у зимовий період.

Зміни кліматичних показників супроводжуватимуться поступовими змінами у ґрунтовому профілі. В умовах зростання посушливості літнього сезону величина фітомаси буде невпинно скорочуватись, що спричинить зменшення потужності гумусового горизонту і вміст у ньому гумусу. Вологий зимовий сезон збільшуватиме промивний режим ґрунтів з відповідним зменшенням в них частки гумусових речовин. Поступово ґрунт втрачатиме родючість. Водночас збільшення інтенсивності і кількості випадіння опадів у холодний період року на незахищених рослинністю полях супроводжуватиметься активізацією процесів площинного та лінійного змиву.

Інтенсивне землекористування стане неможливим та економічно не вигідним на схилових територіях, де водно-ерозійні процеси набудуть більшої інтенсивності, а потенційна родючість падатиме з року в рік. Більшість інтенсивно оброблюваних земель буде приурочена до систем зрошення та до плоских і слабопохилих поверхонь вододілів. Схилі території підлягатимуть суцільному залуженню, а подекуди – залісенню. Інтенсивне землеробство поступово змінить свій характер з суцільного на осередковий.

Одним з наслідків глобального потепління клімату є підвищення рівня Світового океану та Азовського моря зокрема. На період до 2050 року прогнозується підйом рівня Світового океану на величину 0,9-1,0 м. Відповідним чином (за різними сценаріями від 0,22 м до 1,2 м) підніметься рівень Азовського моря. Це спричинить затоплення усіх низинних поверхонь включно з пляжами, солончаками та низинними луками азовського узбережжя, більшістю поверхонь акумулятивних кіс та пересипів. Відбудеться активізація абразійних процесів.

ДЕМОГРАФІЧНА ОЦІНКА ЛАНДШАФТІВ ВЕРХНЬОГО ПРУТА ДЛЯ ПОТРЕБ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ГИЩУК Р.¹, КРУЛЬ Г.²

¹*Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ*

²*Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича*

Одним із вагомих чинників туристичної активності, сталого розвитку ландшафтів, екологічної стабільності та привабливості єїхня демографічна складова. Саме за останньою можна робити певні висновки стосовно перспективи формування чи функціонування рекреаційних систем у природних геосистемах і їхніх складових.

Найважливішою оцінкою рекреаційних систем природних районів стосовно демографічно-поселенських характеристик є їхня людність. Людність – це той чинник, який у абсолютних показниках дає чітку відповідь про фактичну демографічну ємність соціо-природної та рекреаційної геосистеми, а в її більших чи менших показниках – про нинішнє демографо-рекреаційне навантаження на природні комплекси.

Сьогодні в сточищі Прута виокремилися два чітких лідери ландшафтів стосовно їхньої людності, де проживає більше 100 тис. ос. Це Обертинсько-Гвіздецький (173 396 ос.) і Дерелуйський (144 954 ос.) природні райони. Ще два райони, Новоселицький і Кіцманський, мають теж доволі потужний демографічний потенціал, однак він майже удвічі є меншим за показники двох перших. Так, якщо у Кіцманському мешкає 99 075 ос., а в Новоселицькому – 92 479 ос., то людність найбільше заселеного Обертинсько-Гвіздецького фізико-географічного районів відрізняється від них у 1,75 і 1,87 рази відповідно. Власне, ці чотири райони формують найбільшу суцільну територію демографічного навантаження в сточищі Прута, яка більшою своєю частиною тяжіє до лівобережжя.

На сьогодні пересічна геометрична людність ландшафтів Прута складає 11937 ос., яку перевищують 20 із 33 фактично заселених названих територіальних одиниць, хоча їхня людність значно поступається першим чотирьом названим лідерам. У п'ятому за своїм рангом Хотинському районі налічується 70902 ос., що складає лише 40,8% від людності першого, а у всіх наступних чисельність населення відрізняється щонайменше у 2,94 рази. Безпосередньо на цій позначці знаходиться Пістинсько-Черемоський фізико-географічний район, у Космацько-Устеріцькому районі нині мешкає 51231 ос. (3,38 рази), що за своїм показником відповідає сьомому рангу.

Восьму, дев'яту та десятку позиції за власним рангом обіймають Чернівецький, Черемоський і Делятинсько-Яремчанський природні райони, чия людність коливається в межах 43387 ос. – 37974 ос. Частка всього населення по трьох районах загалом складає лише 11,3% у сточищі, а останнього Делятинсько-Яремчанського – п'яту частину від найзаселенішого Обертинсько-Гвіздецького району. Друга десятка районів із високими демографічними показниками обмежена інтервалом 30244 ос. – 13506 ос. від Прутсько-Пістинського до Слобода-Рунгурського районів, 30% фізико-географічних районів у якому належать рівнинній лісостеповій частині сточища.

Нижчі за середні значення ландшафтів коливаються в межах 11 територіальних природних одиниць. Діапазон таких значень за кількістю населення є теж розтягнутим і складає 9361 ос. – 99 ос., причому ці крайні значення відносяться до Кельменецького в Прут-Дністерській височинній області та Чорнодільського природних районів в Мармароській височинній області.

Вкрай низькими показниками демографічного потенціалу характеризуються високогірні райони Передкарпатської та Вододільно-Верховинської області, які не розташовані біля безпосереднього русла Прута і Черемошу, а їхня людність не перевищує 1 тис. ос. Вони займають рангові позиції від 30 до 33. До них відносяться Максимецький, Багненський, Сіретський і Чорнодільський фізико-географічні райони, причому людність Чорнодільського складає 14,5% від Максимецького, а від найзаселенішого Обертинсько-Гвіздецького вона відрізняється у 1752 рази!

Література

1. **Гишук Р.** Квест-екскурсія як новий напрям розвитку туристичної привабливості та популяризації євро регіону «Верхній Прут» / Р. Гишук, О. Хитрова, О. Крецький // Сучасний стан та перспективи розвитку туризму : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Чернівці, 2-4 травня 2018 р. – Чернівці : ПБКФ «Технодрук», 2018. – С. 74-76.
2. **Круль В.** Територіальні особливості поселенської мережі у межах фізико-географічних районів верхнього сточища р. Прут / В. Круль, О. Гадельшин // Вісник Львівського університету. Серія географічна. – 2014. – Вип. 48. – С. 254-260.
3. **Круль В. П.** Поселенське освоєння фізико-географічних районів верхнього сточища Прута / В. П. Круль, Р. М. Гишук // Міжнародний науковий семінар «Проблеми ландшафтознавства в контексті стратегії сталого розвитку та Європейської ландшафтної конвенції» (3-5 листопада, м. Львів-Ворохта). – Львів: ЛНУ ім. І.Я. Франка, 2017. – С.74-77
4. **Krul' Volodymyr Retrospective Ethnic Variety of Settlements as Components of the Prykarpattia Natural Regions / Krul' Volodymyr, Hushchuk Roman, Diachuk Alina** // Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky. – Slovakia: Koshice, Volume 5, No. 5A/2017. – p. 75-78